

กรมควบคุมโรค
สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 5 จังหวัดราชบุรี

ปัจจัยที่มีผลต่อการทำวิจัยของบุคลากร สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 5 จังหวัดราชบุรี

นางกานต์ชนก อุดลบาน

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์การทำวิจัย และค้นหาปัจจัยที่มีผลต่อการทำวิจัยของบุคลากร สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 5 จังหวัดราชบุรี กลุ่มตัวอย่าง คือ บุคลากรของสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 5 จังหวัดราชบุรี ที่เป็นข้าราชการ ลูกจ้างประจำ พนักงานราชการ และพนักงานกระทรวงสาธารณสุข โดยเก็บข้อมูลทั้งสิ้น จำนวน 186 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงปริมาณและการสัมภาษณ์เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีวิเคราะห์เชิงพรรณนาในรูปของค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และหาค่าความสัมพันธ์โดยใช้สถิติ Chi-square

ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรส่วนใหญ่ไม่มีผลงานวิจัย คิดเป็นร้อยละ 87.1 และในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2561 – 2565) ส่วนใหญ่ไม่มีผลงานวิจัย คิดเป็นร้อยละ 93.0 ซึ่งลักษณะของการทำวิจัยของผู้ที่ทำการวิจัยสำเร็จในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา ทำในลักษณะเป็นผู้ร่วมวิจัยมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 60.7 แต่สำหรับงานวิจัยที่อยู่ระหว่างดำเนินการ ส่วนใหญ่ทำในลักษณะทำเป็นคณะ (เป็นหัวหน้าโครงการ) คิดเป็นร้อยละ 40.0 เหตุผลสำคัญที่ทำให้บุคลากรทำงานวิจัยมากที่สุด ได้แก่ ต้องการทำผลงานวิชาการเพื่อขอเลื่อนตำแหน่ง และสามารถนำผลงานวิจัยมาประยุกต์ใช้ในงานประจำ คิดเป็นร้อยละ 14.5 เท่ากัน ส่วนเหตุผลสำคัญที่ไม่ทำวิจัยมากที่สุด ได้แก่ มีภาระงานประจำมาก และกระบวนการทำวิจัยมีความยุ่งยาก คิดเป็นร้อยละ 13.1 เท่ากัน สำหรับการตีพิมพ์เผยแพร่ของผลงานวิจัยในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา ส่วนใหญ่ตีพิมพ์เผยแพร่ จำนวน 1 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 2.7 และได้รับการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย จำนวน 1 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 1.1

สำหรับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการทำวิจัยในภาพรวมอยู่ในระดับมากทั้งหมด ได้แก่ ปัจจัยเฉพาะบุคคล ($\bar{x} = 3.65, S.D. = 1.048$) ปัจจัยด้านแรงจูงใจ ($\bar{x} = 3.75, S.D. = 1.087$) และปัจจัยที่เอื้อต่อการทำวิจัย ($\bar{x} = 3.80, S.D. = 1.063$) ส่วนความสัมพันธ์ของปัจจัยกับการทำวิจัยของบุคลากร พบว่า ปัจจัยเฉพาะบุคคล ในด้านทัศนคติต่อการทำวิจัย และ ปัจจัยที่เอื้อต่อการทำวิจัย ในด้านงบประมาณในการทำวิจัย และด้านสิ่งแวดล้อมในการทำวิจัย มีความสัมพันธ์กับการทำวิจัยของบุคลากร สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 5 จังหวัดราชบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (P -value < 0.05)

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนางานวิจัย จัดอยู่ในยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนางานความรู้ด้านการเฝ้าระวังป้องกัน ควบคุมโรค และภัยสุขภาพ ของสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 5 จังหวัดราชบุรี ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของกระทรวงสาธารณสุขและกรมควบคุมโรค นอกจากนี้ การศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และพัฒนางานความรู้ด้านการเฝ้าระวัง ป้องกัน ควบคุมโรคและภัยสุขภาพให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ที่รับผิดชอบ เป็นพันธกิจที่สำคัญอีกพันธกิจหนึ่งของสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 5 จังหวัดราชบุรี จากฐานข้อมูลผลิตภัณฑ์ผลงานวิชาการ และนวัตกรรมของหน่วยงานกรมควบคุมโรค⁽¹⁾ พบว่า ผลการดำเนินงานวิจัยของสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 5 จังหวัดราชบุรี ในปี พ.ศ. 2555 – 2565 มีผลงานวิจัยที่ดำเนินการแล้วเสร็จจำนวนทั้งหมด 6 เรื่อง ได้แก่ ปี พ.ศ. 2557 จำนวน 4 เรื่อง ปี พ.ศ. 2559 จำนวน 1 เรื่อง และปี พ.ศ. 2563 จำนวน 1 เรื่อง โดยผลงานวิจัยมีแนวโน้มลดลงและมีการดำเนินงานวิจัยที่ไม่ต่อเนื่องกันในแต่ละปี เมื่อเทียบจากฐานข้อมูลเดียวกันกับผลงานวิจัยของสำนักงานป้องกันควบคุมโรคในเขตอื่นๆ ที่มีบทบาทและภาระหน้าที่ที่คล้ายคลึงกัน ถือว่าการผลิตผลงานวิจัยยังมีปริมาณที่น้อยมาก นอกจากนี้ ยังพบว่ามีการวิจัยที่มีการยกเลิกและดำเนินการไม่แล้วเสร็จตามแผน อาจเป็นเพราะยังมี

บุคลากรที่ยังขาดทักษะ ความรู้ด้านการทำวิจัย หรือ ภาระงานประจำมาก หรือขาดการกระตุ้น ไม่มีแรงจูงใจในการทำวิจัยของบุคลากร จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงเป็นผู้ปฏิบัติงานในงานพัฒนาวิจัย กลุ่มพัฒนานวัตกรรม วิจัย และดิจิทัล จึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการทำวิจัยของบุคลากร สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 5 จังหวัดราชบุรี เพื่อนำผลการศึกษามาเป็นแนวทางปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาการทำวิจัยของบุคลากร ให้ผลิตผลงานวิจัยเพิ่มมากขึ้น และดำเนินการวิจัยอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการเฝ้าระวัง ป้องกันควบคุมโรค และภัยสุขภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสถานการณ์การทำวิจัยของบุคลากร สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 5 จังหวัดราชบุรี
2. เพื่อค้นหาปัจจัยที่มีผลต่อการทำวิจัยของบุคลากร สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 5 จังหวัดราชบุรี

วิธีการศึกษา

การศึกษาวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการทำวิจัยของบุคลากร สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 5 จังหวัดราชบุรี เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

ผลการศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรส่วนใหญ่ไม่มีผลงานวิจัย คิดเป็นร้อยละ 87.1 และในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2561 – 2565) ส่วนใหญ่ไม่มีผลงานวิจัย คิดเป็นร้อยละ 93.0 ซึ่งลักษณะของการทำวิจัยของผู้ที่ทำการวิจัยสำเร็จในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา ทำในลักษณะเป็นผู้ร่วมวิจัยมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 60.7 แต่สำหรับงานวิจัยที่อยู่ระหว่างดำเนินการ ส่วนใหญ่ทำในลักษณะทำเป็นคณะ (เป็นหัวหน้าโครงการ) คิดเป็นร้อยละ 40.0 เหตุผลสำคัญที่ทำให้บุคลากรทำงานวิจัยมากที่สุด ได้แก่ ต้องการนำผลงานวิชาการเพื่อขอเลื่อนตำแหน่ง และสามารถนำผลงานวิจัยมาประยุกต์ใช้ในงานประจำ คิดเป็นร้อยละ 14.5 เท่ากัน ส่วนเหตุผลสำคัญที่ไม่ทำวิจัยมากที่สุด ได้แก่ มีภาระงานประจำมาก และกระบวนการทำวิจัยมีความยุ่งยาก คิดเป็นร้อยละ 13.1 เท่ากัน สำหรับการตีพิมพ์เผยแพร่ของผลงานวิจัยในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา ส่วนใหญ่ตีพิมพ์เผยแพร่ จำนวน 1 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 2.7 และได้รับการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย จำนวน 1 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 1.1

สำหรับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการทำวิจัยในภาพรวมอยู่ในระดับมากทั้งหมด ได้แก่ ปัจจัยเฉพาะบุคคล ($\bar{x} = 3.65, S.D. = 1.048$) ปัจจัยด้านแรงจูงใจ ($\bar{x} = 3.75, S.D. = 1.087$) และปัจจัยที่เอื้อต่อการทำวิจัย ($\bar{x} = 3.80, S.D. = 1.063$) ส่วนความสัมพันธ์ของปัจจัยกับการทำวิจัยของบุคลากร พบว่า ปัจจัยเฉพาะบุคคล ในด้านทัศนคติต่อการทำวิจัย และ ปัจจัยที่เอื้อต่อการทำวิจัย ในด้านงบประมาณในการทำวิจัย และด้านสิ่งแวดล้อมในการทำวิจัย มีความสัมพันธ์กับการทำวิจัยของบุคลากร สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 5 จังหวัดราชบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (P -value < 0.05)

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ จำนวน 5 คน โดยทำการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงให้ความคิดเห็นว่า สำหรับผู้ที่ไม่เคยมีประสบการณ์ทำวิจัย ต้องการมีความรู้เกี่ยวกับการวิจัยตั้งแต่พื้นฐานตั้งแต่การกำหนดโจทย์/ปัญหา การจัดทำโครงร่างวิจัย การสืบค้น การสร้างเครื่องมือ สถิติการวิจัย การวิเคราะห์และแปลผล จนนำไปสู่การทำงานวิจัยฉบับสมบูรณ์หากไม่มีความรู้ และทักษะในการทำวิจัยในด้านต่างๆ ก็ไม่ผลต่อ

การไม่ยอมการทำวิจัย เพราะต้องการที่จะทำงานวิจัยที่มีคุณภาพและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่อได้ และการไม่ใช้เวลาทำวิจัยเนื่องจากภาระงานและงานอื่นที่ต้องรับผิดชอบ การที่มีเวลาในการทำวิจัยไม่เพียงพอ ก็จะส่งผลต่อคุณภาพของงานวิจัย หรืออาจทำวิจัยได้อย่างไม่ต่อเนื่อง หรือยกเลิกการทำวิจัยได้เช่นเดียวกัน ส่วนความก้าวหน้าในด้านหน้าที่ ถือเป็นแรงจูงใจสำคัญที่ทำให้บุคลากรทำวิจัย แต่จะมีผลต่อบุคลากรในตำแหน่งข้าราชการ ที่ต้องใช้ผลงานวิชาการในการเลื่อนตำแหน่งเท่านั้น ในตำแหน่งอื่นๆ อาจไม่ใช่ปัจจัยที่สำคัญในการทำวิจัย หากแต่ถ้าหากมีแรงจูงใจด้านอื่นๆ เช่น การมีรางวัลหรือค่าตอบแทนสำหรับผู้ที่ทำวิจัย หรือมีส่วนนำมาพิจารณาความดีความชอบ หรือผู้บังคับบัญชาสนับสนุนและผลักดันให้ทำวิจัยอาจจะส่งผลให้บุคลากรในด้านอื่นๆ มีการทำงานวิจัยได้

สรุปและอภิปรายผลการศึกษา

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีผลต่อการทำวิจัย พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการทำวิจัยของบุคลากร สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 5 จังหวัดราชบุรี ได้แก่ ปัจจัยเฉพาะบุคคล ในด้านทัศนคติต่อการทำวิจัย และปัจจัยที่เอื้อต่อการทำวิจัย ในด้านงบประมาณในการทำวิจัย และด้านสิ่งแวดล้อมในการทำวิจัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ P -value ≤ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับวนิดา พิงระน้อย⁽²⁾ พบว่า ปัจจัยเฉพาะบุคคล ปัจจัยแรงจูงใจในการทำวิจัย และปัจจัยที่เอื้อต่อการทำวิจัย มีความสัมพันธ์ทางบวกกับจำนวนผลงานวิจัยที่ทำ และเมื่อพิจารณาระหว่างปัจจัยย่อยต่างๆ กับจำนวนผลงานวิจัยที่ทำ พบว่า ด้านทักษะการทำวิจัย ด้านลักษณะงานที่รับผิดชอบ ด้านการเห็นคุณค่าของตนเอง ด้านระยะเวลาในการทำวิจัย ด้านทัศนคติต่อการทำวิจัย ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ และด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับจำนวนผลงานวิจัยที่ทำทั้งหมด และเยาวเรศ ก้านเมลิ และนิตยา ดาวเจริญ⁽²⁾ พบว่า ปัจจัยเฉพาะบุคคล ปัจจัยที่เป็นแรงจูงใจ และปัจจัยเอื้อต่อการผลิตผลงานวิจัย มีความสัมพันธ์ทางบวกกับจำนวนผลงานวิจัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ข้อเสนอแนะ

- 1) การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเฉพาะปัจจัยเพียง 3 ด้าน จึงควรศึกษาปัจจัยคุณภาพของงานวิจัยด้านอื่นๆ เพิ่มเติม เพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพงานวิจัย
- 2) การทำวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเฉพาะสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 5 จังหวัดราชบุรี เพื่อให้ได้แนวทางการพัฒนางานวิจัยที่กว้างขวางขึ้น ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการดำเนินงานวิจัยกับสำนักงานป้องกันควบคุมโรคในเขตอื่นๆ
- 3) ควรมีการศึกษารูปแบบที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการส่งเสริมและพัฒนาการทำวิจัยของบุคลากรต่อไปได้

เอกสารอ้างอิง

1. กรมควบคุมโรค. ฐานข้อมูลผลิตภัณฑ์เพื่อการเฝ้าระวัง ป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพ. [อินเทอร์เน็ต]. [เข้าถึงเมื่อ 16 กุมภาพันธ์ 2566]. เข้าถึงได้จาก: <http://remdb.ddc.moph.go.th/spdp/index.php>
2. ยาวเรศ ก้านเมลิ, นิตยา ดาวเจริญ. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการผลิตผลงานวิจัยของพยาบาลวิชาชีพ กลุ่มภารกิจด้านการพยาบาล โรงพยาบาลพลินธุ์. วารสารโรงพยาบาลมหาสารคาม 2563;17(1):149-160.
3. วนิดา พิงระน้อย. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการทำวิจัยของบุคลากรสายวิชาการ กลุ่มวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ [วิทยานิพนธ์]. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี. 2556.